

क्यः यथात्तरिज्ञात्प्रतिगृह्यातपवर्षाः प्रुघाः गोरुल्व्या इत्याद्याः ता राजसूयारम्भा-
त्प्रागेव सम्पाद्य तदानीं यूपमुत्तरेण गृह्णीयात् कुतः असम्भवात् तदानीमातपवर्ष-
णादेर्निमित्तस्याभावात् (१.) इतरा अनैमित्तिकीरपो गत्वा तदानीमेव गृह्णीयात्
तत्र मन्त्रानाहु अपो देवा इति सरस्वतीनदीसम्बन्धिनीरप आदौ गृह्णाति ॥ च-
रुक्तसौत्रामण्याः प्राग्वरुण ऋषिः । अद्देवत्या त्रिष्टुप् । देवा इन्द्रादयो या अपो
ऽगृह्णान्गृहीतवन्तः । किम्भूता अपः मधुमतीः मधुरस्वादोपेताः । तथा ऊर्जस्व-
तीः ऊर्जा विद्यते यासु विशिष्टान्नरसवतीः । राजस्वः राज्ञः सूयन्ते जनयन्तीति रा-
जस्वः नृपोत्पादिकाः । चितानाः चेतयमानाः सदैवतवात्परिदृष्टकारिणीः । पुन-
स्ता एव विशिनष्टि याभिरद्भिर्देवा मित्रावरुणौ अभ्यषिञ्चन् मित्रावरुणयोरभिषे-
कं कृतवन्तः । याभिरद्भिर्देवा इन्द्रं देवमरातीः शत्रून् अत्यनयन् अतीत्य नीतव-
न्तः इन्द्रं शत्रूनत्यक्रामयन्नित्यर्थः इन्द्रसि परेऽपीति [पा० १.४.८१.] अतिरूपसर्ग-
स्य क्रियापदात्परत्वम् । ता अपो गृह्णामीति शेषः ॥ १ ॥

- a. वृक्ष ऊर्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहा । b. वृक्ष ऊर्मिरसि रा-
ष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि । c. वृषसेनोऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहा ।
d. वृषसेनोऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि ॥ २ ॥

का० [१५.४.३४.] जुहोत्युत्तरासु चतुर्गृहीतं वृक्षऊर्म्यादिभिः स्वाहाकारात्तैः
पूर्वैः-पूर्वैः प्रतिमन्त्रमुत्तरैरुत्तरैर्गृह्णाति [१५.४.२३.] अवगूढात्पशोः पुरुषाद्वा पू-
र्वापरौऽर्मीऽइति । सारस्वतीरादायोत्तरासु षोडशस्वप्सु वृक्ष ऊर्मिरित्यादिभिः
स्वाहातैः पूर्वपूर्वमन्त्रैश्चतुर्गृहीताज्यानि गृह्यमाणानां जुहुयात् उत्तरैः स्वाहाही-
नैर्मन्त्रैस्ताः क्रमेण गृह्णाति उत्तरमन्त्रेषु अमुष्मै इति पदस्थाने चतुर्थत्वं यजमान-
नाम ग्राह्यम् वृक्ष ऊर्मिरित्यादयो विश्वभूत स्येत्यन्ता मन्त्राः संहितायां द्विशः
पठितास्तेषां पूर्वः-पूर्वः स्वाहातस्तेनाज्यहोमः उत्तरोत्तरः स्वाहाहीनस्तेनापा-
मादानम् तत्र गत्वा जले प्रविष्टात्पशोर्नराद्वा यौ पूर्वापरौ कक्षोलौ तौ जुवा
गृह्णातीति सूत्रार्थः ॥ वृक्ष ऊर्मिरसीत्यादीनि आपः स्वराज इत्यन्तानि यज्ञेषु
लिङ्गोक्तदेवतानि । हे कक्षोल त्वं वृक्षो वर्षितुः सेतुः पशोर्नरस्य वा सम्बन्धी